

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΤΥΠΟΣ."

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'

ΑΡΙΘ. 687 (ΦΥΛ. 23)

Σάββατο, 6 Ιουνίου 1920

* ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ *

Ο ΜΙΚΕΛΗΣ

Όταν ο "Αβλιχος ήλθε κ, έκατοίκησε στο Ληξούρι, και, κατάμονος και ιδιότροπος, όπως είταν, αναγκασότανε πολύ συχνά να περιποιηται, χωρία απ' τις μούσες, και τὸ νοικοκυριό του, συνειθίσε νά λειπ, όταν τὸν ευρισκε κανεις επάνω στην εξάσκηση αὐτῶν των ολιγῶν πεζῶν καθηκόντων του: «Συγχαροείτε τον Μικελάκη, άπουσιάζει, δέν είναι άλλος στο σπίτι πορά ο Μικελάς».

Με τὸν καιρον διων ὁ εἰκονιζῶς αὐτὸς Μικελάς ἔδωσε τὸν τόπον του σ' άλλον πραγματικώτερον «Μικελάς»,... κατά συμπτωσιν. Ὁ Μικελάς αὐτος δέν ήτανε οὔτε νέος οὔτε γέρος, οὔτε πλούσιος οὔτε φτωχός, οὔτε σοφός οὔτε άγραμματος, ήτανε «Ὁ Μικελάς» — και ήτανε ένας τύπος κομπάρσου, ἀπὸ κείνους πού βλέπουμε πάντα στη ζωή των μεγάλων ανθρώπων.

Κομπάρσος λοιπὸν ἐλάνω στη σκηνή στην ὁποίαν ἐπαιχτήκε ἡ τελευταία πράξις τῆς ζωῆς τοῦ "Αβλιχου, ὁ Μικελάς τὸν ἐγνώρισε περισσότερο ἀπ' ὅλους μας και τὸν ἐπεριοιήθηκεν, ἴσως, περισσότερο ἀπ' ὅλους μας. Ὁ "Αβλιχος εἶχε πει: «Ἰδιότροπος ήτανε και ὁ Λαμαρτίνος» και ὁ Μικελάς παρεδέχετο πὸς ἀφοῦ ὁ Λαμαρτίνος ήταν ἰδιότροπος, και μάλλον ἐπρεπε νά είναι ὁ "Αβλιχος, και ὑπέμενε ἀγόγγυστα ὅλες τις παραξενιές τοῦ ποιητή. Ἔτσι κατώρθωνε νά τὰ θγάνει πέρα μαζί του σ' ὅλες τις πολλές και διάφορες ὑπηρεσίες πού τοῦ πρόσφερε, — ἀφιλόκερδα πάντα, αὐτὸ πρέπει νά τὸ πει κανεὶς.

Ἦλθε ὁ θάνατος τοῦ ποιητή, και, σύμφωνα με κάποια τελευταία ὁμιλία του, εἶχαν ἀποφασίσει νά ταφεῖ στο Ἄργοςτόλι. Ὅμως... δέν ἐλογάριασαν τὸ Μικελά. Ἦρθε ἀπὸ τὸ Ληξούρι, ἐφάναξε, ἀγροεψε. Ὁ νεκρὸς ἀνῆκε στο Ληξούρι. Τὸν ήθελεν ἡ πόλις, θά τὸν ἐπαιρναν με τῆ θία, δέν ήθελαν νά ἐνδιαφεροθῆ κανεις, δέν ήθελαν νά ἀνοικταυτεῖ κανεις. Τὸν ήθελε τὸ Ληξούρι, τὸ Ληξούρι πού τὸν ἐγέννησε. Ἐπαγγελματικά, καθὼς ἐμιλοῦσε ὁ "Αβλιχος, θά ἔλεγε, ἀν ήμποροῦσε νά μιλήσει: «Τὸ Ληξούρι είναι ὁ Μικελάς». Κιάληθινά, ήταν ὅλο τὸ Ληξούρι μέσα στον κομπάρσο αὐτὸν, πού τὴν τελευταία στιγμή ἐλάβαινε μέρος ἐνεργὸν εἰς τὸ δράμα γιά νά πει τὴν τελευταία λέξη — ἐκείνη πού δέν ήθέλησε ἢ πού δέν ἐπεόφτασε νά πει ὁ ποιητής. ....

Τώρα ὁ "Αβλιχος ἡσυχάζει στη γαλανή ἐκείνη ἄκρη, πού οἱ Ληξουριώτες ἔχουνε διαλέξει γιά στερεή κατοικία των. Νά είναι τάχα εὐχαριστημένος; Ὅπως δῆποτε ὁ Μικελάς δέν φοβάται παρατήρησιν.

Ἐφημ. «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» Ἄργοςτολιού

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗ

ΙΛΙΑΔΑ—ΚΟΥΦΙΑ ΚΑΡΥΔΙΑ
ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 42.—ΔΡΧ. 6 ΤΟ ΚΑΘΕΝΑ

ΣΤΟ ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟ

ΤΟΥ ΑΝΤ. ΔΑΜΙΑΝΟΥ & Ι. ΜΥΚΟΝΙΑΤΗ
• • • 12 — ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ — 12 • • •
ΑΦΘΟΝΙΑ — ΠΟΙΚΙΛΙΑ — ΦΤΗΝΕΙΑ
"Όποιος μπεί μιὰ φορὰ μέσα ΣΚΛΑΒΩΝΕΤΑΙ

"ΠΛΑ'Ι' ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,,
ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Βγήκε στη σειρά τῶν "Λογοτεχνικῶν ἐκδόσεων. Ζηκάκη,, τὸ ρομάντζο τοῦ Διευθυντῆ τοῦ „Νουμά' κ. Δ. Π. Ταγκόπουλου (με τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα) και πουλιέται στα Γραφεία τῆς Ἐταιρείας „ΤΥΠΟΣ" (ὁδὸς Σοφοκλέους 3) και στις ἐπαρχίες στους ἀνταποκριτῆς τῆς ἴδιας Ἐταιρείας, Δραχ. 3.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΒΡΑΝΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΥΣ & ΕΞΑΓΩΓΕΥΣ
ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Διεύθυνσις: GEORGE VRANAS
49—51—57, Greenwich St. & 16 Trinity Place
NEW YORK, City, U. S. A.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ ΤΑ "

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΗΣ ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ

ΔΡΑΧ. 4

ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,, ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3

ΑΔΕΛΦΟΙ Β. & Μ. ΜΕΞΗ

ΚΑΠΝΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
21 — ΣΤΑΔΙΟΥ — 21

Τὸ καλλιτεχνικώτερο καπνοπωλεῖο τῶν Ἀθηνῶν.—Στολίδι ἀληθινὸ τῆς ὁδοῦ Σταδίου.—

Καπνὰ και τσιγαρέτα ἀπαράμιλλα.—Και ὁ κοσμογάπητος Μελέτης.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ'

Σάββατο Ἀθήνα, 6 Ἰουνίου 1920

ΑΡΙΘ. 687

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΟΥΣΤΙΝΗ : Μὲς στὸ καταμεσήμερο.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ : Ὁ «Πόλεμος» τοῦ κ. Ξενοπούλου.
ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΗΣ : Μακρὰ ἀπ' τὸν κόσμο. (Συνέχεια.)
ΜΙΧ. ΘΗΡΩΝΤΗΣ - Κ. ΚΑΡΘΗΙΟΣ : Ὁ Δὸν Κιχάτης (συνέχεια).
Ο "ΝΟΥΜΑΣ" : Φαινόμενα καὶ πράγματα.
Ν. ΦΙΛΗΜΤΗΣ : Ὁρθογραφικά : Τὸ Ε—Ο.

ΛΗΥΡΗΣ : Στὴ βόσση τῆς γειτονιάς.
ΙΩΣΗΦ ΡΗΦΤΟΠΟΥΛΟΣ : Ἄς τραγουδήσουμε.
ΦΛΩΡΟΣ ΡΟΔΑΝΘΗΣ : Τὸ βαζάκι.
Π. ΒΑΣΙΛΗΣ : Ὁ Γερο—ἐργένης
ΝΥΤΤΗΡΗ ΠΛΗΒΙΣΤΟΥ : Στὴ μνήμη τοῦ Ἀβλιχου
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ : Νεοελληνικὴ φιλολογία.—Σένη φιλολογία.—Ἡ Κοινὴ γνώμη.—Χωρὶς γραμματόσημο.

ΜΕΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑΜΕΣΗΜΕΡΟ

I

Μέθη γλυκεὰ τὸ ἠλιόφρεγγο, καὶ τ' ἀεράκι μέθη
 μὲς στὸ καταμεσήμερο, ποὺ οἱ Μοῖρες περπατοῦνε,
 κ' ἡ Μοῖρα μου ἡ καλόγνωμη στοχαστικά μου γνέθει.
 τουλούπια τ' ἄσπρα ὄνειρατα ποὺ γύρω μου πετοῦνε.

Κ' ἡ Μοῖρα μου ἡ καλόγνωμη, ἐπάνω στὰ χωράφια,
 ποὺ ἐπλούτισαν ἀπὸ εὐκοδιές, ποὺ ἐπλούτισαν ἀπ' ἄνθια,
 σπέρνει χαρὰς τριαντάφυλλα, σπέρνει χαρὰς χρυσάφια
 ποὺ ἕναν καιρὸ, καλὸν καιρὸ, θάν τὰ θερίσω ὀρμάδια.

II

Δὲν εἶμ' ἐγὼ ἡ βασίλισσα, μὲ τὸ βαρὺ τὸ στέμμα,
 ποὺ κνηγιάει ἄφταστες χαρὰς καὶ ἄφταστα γέλια,
 μὴδ' ὁ σοφὸς ποὺ χάνεται μὲς στῆς ζωῆς τὸ φέμα
 μ' ἀλήθειες ντύνοντας παρὰ τῆς λύρας του τὰ τέλια.

Ἐγὼ ἔμαι μιά ὀλογέλαστη ἀγροτικὴ κοπέλλα,
 ποὺ μιά καλόβα νείρεται κ' ἐνὸς βοσκοῦ ἀγάπη,
 καὶ ἀκῶ νυχτόμερα χαρὰς νὰ μοῦ φαναῖζον «Ἐλα»,
 καὶ δὲν ἐγνώρισα ποτὲ τὸν Πόνο τὸ σατράπη.

III

Μὲς στὸ καταμεσήμερο, ποὺ ἠλιόλαμπον ἀπλώθη.
 γλυκὰτραγουδία ἐφώλιασαν μέσοτ' ἀπλατιά μου στήθη.
 γλυκὰ τραγουδία ἐγίνηκαν ὅλ' οἱ κρυφοὶ μου πόθοι
 καὶ τῆς Ἀγάπης ἐπλεξαν τ' ὠραῖο παραμῦθι.

ὦ, Ἐλα ἐσύ, γιὰ σέβανε ποὺ ἦρθ' ἐδῶ ἡ ψυχὴ μου,
 σκοποὺς ἀγάπης καὶ χαρὰς σκοποὺς νὰ μοῦ ἀγροικῆ-
 (σεὶς ἦ)

λαμπραίνει ὁ ἥλιος σήμερα τῆ γῆ τὴν πατρικὴ μου,
 κ' ἐγὼ γιὰ σένα τραγουδῶ μὲς στὴ γιορτὴ τῆς χτίσης.

Ληξούρι

ΙΟΥΣΤΙΝΑ

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

“Ο ΠΟΛΕΜΟΣ,” (Τὸ τελευταῖο βιβλίο τοῦ κ. Γρ. Ξενοπούλου).

Ἄν κανεὶς πάρει καὶ μελετήσῃ στὴ σειρά, ὁλόκερο τὸ διηγηματογραφικὸ ἔργο τοῦ κ. Ξενοπούλου, δὲ παρατηρήσῃ πὺς οἱ περισσότερες ἱστορίες ποὺ ξετυλίγει, δὲν ἔχουνε, παρὰ διὸ τρεῖς ἀνθρώπινους τύπους, ὁλοένα τοὺς ἴδιους, σὲ διάφορες ἡμέρας τῆς ζωῆς τους. Ὁ ἕνας τύπος, βρίσκεται πάντα κομμένος στὰ χνάφια μιᾶς νέας κοπέλλας πρὸ ἀγαπᾶ ποτε στὰ σοβαρά, ἴσαμε τὸ θάνατο, ποτε γιὰ νὰ παῖξει καὶ νὰ πονηρευτεῖ, κάποτε γιὰ νὰλλάξῃ αἰσθημάτων καὶ ἰδέες, σύμφωνα μὲ τὸν ἀέρα ποὺ φυσᾷ, ἄλλοτε ποὺ ὑπατάζεται τυφλὰ καὶ δίχως ἀντίσταση στὴ μοῖρα τῆς. Ὁ ἄλλος τύπος, τοῦ νέου ἀγαπητικοῦ, ποὺ φανερωμένη ποτε ὀρμητικὸς καὶ ἀνήσυχος, ποτε δειλὸς καὶ κακομοιριασμένος, ἄλλοτε πετυχαίνει καὶ νικᾷ, κάποτε μᾶς δίνεται ἀνέκωνος γιὰ τὸν ἔρωτα καὶ γελοῖος μὲσα στὴ ζωὴ. Κι ὁ τρίτος τύπος, τοῦ ἀσπληροῦ γυναικῶς, ποὺ ἐναντιώνεται στὴν ἀγάπην τοῦ παιδιοῦ του, καὶ, καλοκάγαθος στὴν ἐπιφάνεια, μὴ πονηρὸς στὸ βάθος, ἔχει νὰ σώξῃ πάντα τὴν οἰκογενειακὴν του ἀξιοπρέπεια.

Ἔτσι ὁ κόσμος τῆς ἀστικῆς τάξης, κουνιέται καὶ ξεναγυρῖζει ὁλοένα, μονότονα καὶ βαρετὰ, μὲσα στὴν πολυχρόνη ἠθογραφικὴ ἐργασία τοῦ κ. Ξενοπούλου, σὲ λογοτεχνικὸ ὕφος στραυτὸ βέβαια, μὴ στεγνὸ καὶ φτωχὸ, χωρὶς ἀπὸ τὴν ἐργασία τούτη νὰ βγαίνει τίποτα τὸ ξεχωριστὸ, τὸ ἀληθινὰ συμβλητικόν, τὸ βαθιοχάραγμα ζωγραφισμένον. Ἀρπάζεται ἡ συνειδημένη ζωὴ στὴν ἐπιφάνειά της, δίνεται ἡ ἐξωτερικὴ τῆς παράσταση, μὴ τὸ δρᾶμα μιᾶς ψυχῆς πονεμένης, ποὺ μὲσα καὶ βαθιὰ τῆς, ὁλόκερος ἕνας κόσμος χτυπᾷ, ποῦθεν δὲ θὰ τὸ ἀπαντήσουμε.

Ὁ «Πόλεμος», τὸ καινούριον βιβλίο, «ἀθηναικὸ μυστικὸ ῥήμα», τοῦ κ. Ξενοπούλου, δὲν ξεφεύγει ἀπὸ τὸν πατρικὸν δρόμον. Μιὰ νέα κοπέλα, θυγατέρα ἐκατομμυριούχου, ἀγαπᾶ ἕνα νε-

φτωχό τραπέζιο θάλασσο. 'Ο εσθητός πατέρας ξεναντιώνεται. Γίνεται η απαραίτητη απαγωγή. Μά ερχεται ο πόλεμος. 'Ο νέος, συνεπαρμένος από τα πατριωτικά ιδανικά της γυναίκας του και του πλούσιου πεθερού του, πηγαίνει Ήθελοντής. Πληγώνεται. Τον φέρνουν σε κακή κατάσταση σ' ένα νοσοκομείο της Αθήνας. Εκεί ύπερετεί νοσοκόμα ή κουνιάδα του. Γίνεται η αναγνώριση, κι ο εκατομμυριούχος πεθερός, ύστερ' από τόν πατριωτικό τούτον έξαγνισμό τού ανοίγει την άγκαλιά και τόν πλούσιο σπτι του.

Αυτά και μόνο, γερμίζουνε 454 ψιλοτυπωμένες σελίδες! 'Ικονόητρα, βέβαια, που την είχαν κι άλλοι προητέρ' από τόν κ. Ξερόπουλο. Ένας 'Ιούλιος Μαρός, ένας Εγγένιος Σύης, ένας Σαβιέ ντε Μοντεπέν, ένας Γεώργιος 'Ονέ, που δέν τούς είναι και διόλου κατώτερος ο συγγραφέας μας. Κι όμως κάποτε, ανάμεσα στην αφήγηση, σταματά κανείς και ρωτιέται, αν κάποιο πλέξιμο τεχνικό, αν κάποιο περπάτημα μαστορεμένο, δέ θα μπορούσε να τραθήξει μερικες σελίδες, από τόν βυθό της προχειρολογίας και τού πλατυσασμού, κάτι που θα εΐτανε δυνατό να λάμψει αληθινά και ν' αναδείξει ένα ταλέντο αξιο καλύτερης τύχης.

Γίλι ο Ζακυνθινός δηγηματογράφος, αντιπροσωπείει τόν τόπο μας, τόν τύπου τού λόγιου, που ποτές δέν θέλησε να στηρίξει τόν πάτημά του σε δρόμο χαρομένο με σύστημα και με συνέπεια, σύμφωνα με την μόρεσή του και την κλίση του. Πάλεψε πάντα, σε δυό προσπάθειες ανάμεσα. Από τή μιιά μεριά να κολακέψει τόν κοινό, ακολουθώντας το και προχωρώντας μόνο με τόν σημειωτό δόγμα εκείνου, — κι από τήν άλλη λαχταρούσε να φανεί πως δέν είναι ξένος για κάθε ιδέα προχωρημένη κι απολυτρωτική μέσα στα νεοελληνικά γράμματα, εστο κι α δέν πίστευε σε τίποτα.

Επιθυμώντας ετσι, να συμβιβάσει τάσμιβιάστα, ολοένα παραπατούσε. Νέος ακόμα, κηρύσσεται μαθητήν τού Σκλιτση, που έφερε στη γραφή καθαρεύουσα γλώσσα, σύστημα δρθογραφίας απλής και δίχως τόνους, και συνεπαρμένος, γράφει τά έργα του στα «Εκλεχτά Μυθιστορήματα», περιοδικό της εποχής, με τόν τρόπο τούτο. Μά σε λίγο βλέπει, πως μαρμαίνει από τήν κοινή καθιερωμένη συνήθεια, κι αφήνει τόν ένθουσιασμό του να κρυώσει. Δέν περνά πολς καιρός και δείχεται συγκινημένος με τόν φως τού Ψυχέρη. Μά η κοινωνία είναι άγνορη για τέτοια επανάσταση, κι οι δασκάλιοι κρατούνε τήν πνευματική έξουσία. Αμέσως στρίβει δρόμο. Ρίχεται στην καθαρεύουσα. Παραδέχεται να τήν καλλιεργήσει με τήν επείση του. Χτυπά πονημένα τή δημοτική όλο και περισσότερο, εσα ποι κορυφώνει τήν πολεμική του στο περιοδικό «Παναθηναϊκή» και στόν καθημερινό τόπο με τά χρονολογήματά του, πασιζοντας με κάθε τρόπο νάρηθει τήν αξία τού συγγραφέα τού «Ταξιδοί», δηλαδή τήν αξία της σοφά κανονισμένης δημοτικής γλώσσας. Σημαντικό για τις τέτοιες ιδέες του είναι τόν άρθρο του στα «Παναθηναϊα» πάνου στο ρομάντο τού Ψυχέρη: «Ζωή κι αγάπη στη μοναξιά».

Κατόπι βλέπει πως η δημοτική φουντώνει, πως η αξία φιλολογική συνείδηση καταδικάζει τήν καθαρεύουσα. Ξαναγορρίζει κι αυτός με τρεμουλιασμένα θή-

ματα, και γράφει μήτε καθαρεύουσα, μήτε δημοτική. Γράφει τή μιχτή τήν περιήρημη. Τώρα στο τελευταίο του αυτό διβλίο τή συνειδημένη μιχτή του, πασιζει να τήν τραθήξει περισσότερο προς τή δημοτική. Μά η δημοτική έχει τή συνέπεια της, τήν ψυχή της, που όποιος δέ σκύψει βαθιά και δέ μελετήσει, δέν μπορεί νάντικρύσει τόν μυστικό τού θησαυρού της. Κ' ετσι ο κ. Ξερόπουλος μένει μακριά κι από τή δημοτική... Τραγικό παράδειγμα, της μεταβατικής αυτής εποχής, που άλακρη, με τά σκουνημάτα και τά παραπατήματά της, ζωγραφίζεται στο χαρακτήρα της φιλολογικής μας ζωής, με τόν συγγραφέα τού «Πολέμου», στο αντιπροσωπευτικό της τύπο.

Τόν ίδιο μιχτό χαρακτήρα παρουσιάζει κ' η δηγηματογραφική τέχνη τού κ. Ξερόπουλου. Προσπαθούσε κ' ήθελε πάντα ν' ακολουθήσει δρόμο φιλολογικό, με η διασύνη της εφημερης επιτυχίας και της άμεσης αναγνώρισης, τονε τραβούσε στην άγκαλιά της δημοσιογραφικής μαστορίας. Εκεί έβλεπε πως ικανοποιούσε τόν κόσμο, τήν κοινωνία, εύκολα και δίχως κόπο, και ριχνότανε ολόβολος. Ως και αναγνωσματα σκανταλιάρικα, με τήν περιέργεια της συνέχειας, κατάφερε να δημοσιεύει σε φημερίδες, μέσα σε καλούπι τάχα ήθρογραφικό. Ένας πόθος, μανία μωδική, τονε συνέπαρνε ολοένα: να διαβάζεται δω πως όπως από περισσότερους. Σφουγμομετρούσε ετσι, τόν μέτρο και κοινό γούστο της άκαταρτίστης κοινωνίας μας, και κατέβαινε. Σε καθ' επιφύλαξη για τήν παραχώρηση αυτή της αξίας του, σε κάθε κριτική φωνή για τή φτώχεια και τή γυμνότητα που σημάδευαν τόν ύφος του, — μιιά εΐταν η απάντηση, κ' ένα τόν καύχημά του: Κι όμως μ' εδ' αυτά, με διαβάζονε μένα. Αυτό δείχνει ολοφάνερα τήν τάση του, όμολογημένη από τόν ίδιο. Μά ένας συγγραφέας, τότε μονάχα, δέν μπορεί να κατηγορηθεί γιατί έχει αποχτήσει τήν αγάπη τού κοινού, όταν η αγάπη αυτή ερχεται από γνώση κ' επίγνωση της ύπεροχής αξίας του. και γίνεται από κοινό με κάποια λαμπρή πνευματική παράδοση, και που δέ στέκεται σε τόσο χαμηλή διανοητικότητα σαν τόν συγκαιρινό τόν κοινό τού τόπου μας.

Βέβαια, η λαϊκή ψυχή, σαν ξυτηήσει, ποτές δέ θα δώσει τή σημασία που ο κ. Ξερόπουλος κολακεύεται να νομίζει πως έχει τόν έργο του. 'Ο λαός, με τόν λευτερωμένο τόν πνεύμα, σε μιιά κατοπινή μέρα, θα ζητήσει έργα που ν' αντικρύζει μέσα τους καθαρευομένη τήν πνοή και τήν ουσία του. Τά έργα τούτα θα τήν θρει σε όσους με κόπο, επιμονή κι αγάπη, θέλησαν να σκύψουνε προς αυτούς, τήν εποχή που ο κ. Ξερόπουλος και οι όμοιοι του, δημοσιογραφώντας τήν τέχνη, με δέμ' ανάπαθο και με' αφρόντιστο κοντίλι, μακριά από κάθε μελέτημένο κι αξιο ρεαλισμό, σαν ένός Ζολά, ρίχνανε στη χυδαιότητα τή λαϊκή ζωή, κάθε φορά που καταπιανόντανε να τή ζωγραφίσουν, από ενδιαφέρο τάχατε, μά στο βάθος κινημένοι από τήν καθαρή άστική τους ιδεολογία, που τους έκανε ανίκανους για ψυχολογία και παρατήρηση.

Και με τόν δρόμο αυτό, που εύκολα έπαιρνε, πρώτος, μέσα σε τόνους ο κ. Ξερόπουλος, ανυποψίστες καθώς εστεκε, από λογics πνευματικά και κοινωνικά ζητήματα και προβλήματα, — έφευγε από τήν πραγματικότητα, περιοριζότανε σε καθέκαστα δίχως πλάτος,

βάθος και ουσία, και μέσα στο στενό του ορίζοντα, δὲ μᾶς ἔδινε ποτὲς νὰ νοιώσουμε ἕνα ποίημα τῆς ζωῆς, τέτοιο, πού εἶναι τὸ ἄξιο ρομάντζο, ἕνα δράμα τῆς Ἀλήθειας, κάτι πλατὺ καὶ γενικὸ, ἐκφρασμένο σὲ ὀρισιμένη τεχνικὴ περιοχὴ, μὲ πνοὴ ἐξαιρετικὴ. «Τὸ ρομάντζο», ἔγραψε ὁ Ἑρρίκος Μπαρμπός, ὁ δυνατὸς συγγραφέας τοῦ τελευταίου ξακοστοῦ διβλίου Ἄστραπὴ στήν Ἄβυσσο», — «τὸ ρομάντζο εἶναι ἡ καινούρια φόρμα γιὰ τὸ μεγάλο ποίημα. Εἶναι τὸ ἀπλό καὶ τὸ τέλει ποίημα, τὸ πῶ ἀδερφομένο μὲ τὴν πραγματικότητά. Εἶναι τὸ πλατιύτερο καὶ ἀγνότερο καλοῦπι, πού προσφέρεται στὴ σκέψη».

Πρέπει ὁ μυθιστοριογράφος νὰ στοχάζεται τὸ δράμα τῆς ἀλήθειας, τὰ μεγάλα συνταραχτικὰ ζητήματα πού δένονται μὲ τὰ περασμένα, τὰ μελλούμενα, καὶ μὲ τὴν ἀγάπη, — καὶ νὰ μὴ δειλιάζει μπροστὰ σὲ τίποτα γιὰ νὰ ἐκφράσει ἐκεῖνο πού ὑπάρχει πραγματικῶς.

Ὁ κ. Ξενοπούλος στὸ μεταχειρίσισμα καὶ τὸ ξετύλιγμα τοῦ μύθου του, στὴν ἔκφραση τῆς ἰδέας του, στὴ γλωσσικὴ διατύπωση τῆς ἔννοιας, δέλλει πάντα μπροστὰ στὴν πραγματικότητά τῆς ἀληθινῆς τέχνης. Ἐχέφρονουσε. Γιὰ τοῦτο ἔμεινε συγγραφέας μέτριος, μὲ ταλέντο, καθὼς εἴπαμε, ἄξιο πολὺ καλύτερης τύχης.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΔΗΜΟΣΘ. ΒΟΥΤΥΡΑ

ΜΑΚΡΥΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Ὁ κῆρ Κώστας, ὁ ἄντρας τῆς, γύριζε ἀεργος μέσα στὸν κῆπο τοῦ σπιτοῦ του, μὲ τὰ χέρια πίσω, τὸ πανταλόνι του νὰ κρέμεται, σάν τῶν μικρῶν παιδιῶν, ἔφερονε γύρους μέσ' εἰς λεμονιές του, πού μοσκοβολούσαν. Στεκόταν κάποτε καὶ κοίταζε κάποιον δέντρο καὶ πάλι προχωροῦσε.

Δύσκολο ὅμως νὰ μιλήσει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Ὅσες φορές ἔτυχε μαζί μας, δὲν ἀνοίξε τὸ στόμα του νὰ βγάλει μιλιὰ. Μὰ καὶ ὅταν μιλοῦσε, νόμιζες πὼς γούργιζε. Καὶ πετοῦσε ὄλο καλὲς λέξεις. Θυμοῦμαι μιὰ μέρα, εἶπε, ἦ ἔκανε νὰ πεῖ, γιὰ κάτι περιθολοῦσες :

— Οἱ ρούφ. . . . .

Καὶ στα μάτησε, τὸ κατάπιε, κ' ἔβαλε στὴ θέση του :

— Οἱ παλιάνθρωποι !

Ἄλλὰ φανόταν πὼς μὲ τὴ βιά τὸ κάθισε αὐτό, καὶ ὅτι τὸ ἄλλο τοῦ πήγαινε καλὰ στὸ στόμα.

Ἄποτμος, ἀμίλητος, χωρὶς γέλιο, εἶταν ὄλος διόλου ἀντίθετος ἀπ' τὴ γυναίκα του, πού ὄλο γέλιο, ἀστεία καὶ ὀμιλία εἶτανε. Κάποτε μάλιστα, πείραζε καὶ τὸν ἄντρα τῆς, τοῦλεγε κανένα ἀστεῖο, καὶ αὐτὸς τότε γύριζε καὶ τῆς ἔλεγε μὲ τὴ χοντρή φωνή του, πού σὰ νῆχε σκορφογιάσει, γιὰτὶ δὲ δουλειόταν :

— Τ' εἶν' αὐτὰ, τ' εἶν' αὐτὰ !

Τὸν ἀκουσα μιὰ φορὰ νὰ λέει καὶ πολλὰ λόγια. Εἶτανε γιὰ κάτι κουνούπια μεγάλα πούχανε φανεῖ νὰ γυρίζουν ἔξω. Καὶ εἶχε ταραχεῖ στὴν ἐμφάνισή τους :

— Κλείσε, εἶπε τῆς γυναίκας του, κλείσε μὴν μποῦνε αὐτοὶ οἱ διαβόλοι μέσα ! Αὐτὰ φέρνουνε τίς θέρμες, . . . Αὐτὰ εἶναι πού τίς φέρνουνε . . . Ἄλλομονο, καμημένη, σ' ἔπιον δαγκάσουν . . . ἄτιμα πράματα ! Ἐδῶ δὲν εἶχαμε ποτὲ, τώρα πὼς στὸ διάλολο τοῦ κερατὰ ἤρθανε . . .

Τὰ καλὰ λογάρια, ἐπειδὴ εἶχε ταραχεῖ, δὲν πρόσχε νὰ τὰ κρατήσῃ καὶ τᾶφινε κ' ἔβγαναν, πηδοῦσαν ἀπ' τὸ στόμα του.

Ξυπνοῦσα πρῶτ - πρῶτ, κ' ἔβγαينا ἔξω μαζί μὲ τὸν πατέρα. Ὁ πατέρας μου θὰ πήγαινε στὸ δρόμο τῶν περιθολῶν νὰ περιμένει τὸ λεωφορεῖο.

2

Καὶ περνοῦσε, γιὰ νὰ μὴν πάει ἀπὸ τὸ δρομίσκο ποῦφερονε στὸ δρόμο αὐτόν, ἐπειδὴ τοῦ ἐρχόταν μακρύτερα, εἰς μέρος ἀνώμαλο, γεμάτο ἀγριόχορτο, θάμνοις, ἀγκάθια καὶ λάκκους. Κοντὰ ἐκεῖ πού περιμένε, ὑπῆρχε κ' ἕνα δωμάτιο κατατρόπιο, χωρὶς παράθυρο, ἀσουδάντιστο καὶ δίχως πάτωμα, ἀλλὰ μὲ σκεπή. Ὁ πατέρας μου ἔλεγε γι' αὐτό :

— Ὁ σταθμὸς μου !

Ἐγὼ ἔπαιρνα γύρο ὄλα τὰ μέρη, ἀνεβαίνοντας πάνω στὰ βράχια, κατεβαίνοντας στὶς ρεματιές.

Ἡ φύση ἐόρταζε τὸν ἐρχομὸ τῆς ἀνοιξῆς.

Ὁ πράσινος τάπητας, πού εἶταν ἀλωμένος, σχεδὸν παντοῦ, εἶχε στολιστεῖ μὲ τὸ χαμόμηλο καὶ μᾶλλα πλῆθος μικρὰ ἀνθάκια. Ἄλλου πάλι κοκκίνιζε ἀπ' τίς παπερούνες. Κι ἀπ' τοὺς λάκκους, ἀπ' τὰ βαθιὰ μέρη, προβάλλανε μεγάλα, θρεμμένα ἄλλα λουλούδια πολύχρωμα καὶ παπαρούνες μεγάλες μὲ τὸ σταυρὸ τὸ μαῦρο στὴ μέση τους.

— Γιατὶ ἔχουνε τὸ σταυρὸ ; ρωτοῦσα τὸν ἑαυτό μου.

Κι ὁ ἀέρας ἐκεῖ εἶτανε γεμάτος ἀπὸ ἕνα βουητό, ἀρμονικὸ, ἀπ' τᾶπειρα ἐντομα πού γύριζαν, πετοῦσαν στὰ λουλούδια πάνω. Μέλισσες, σφίγγες παρδαλές, μαῦρες, μεγάλες, χοντρές, μ' ἕνα χουσό στὴ ράχη, χουσοῦμνες καὶ ἄλλα, ἄλλα . . . Καὶ νόμιζες πὼς ὁ ἀέρας τραγουδοῦσε, μουμουροῦσε, ἦ νᾶπαιζε σιγὰ κάποιο ἀόρατο ἀομόνο, νᾶπαιζε ἕνα τραγοῦδι στὴν ἀνοιξή, στὴ ζωή.

Λίγοι εἶταν οἱ διαβάτες, λιγοστοὶ. Κι αὐτοὶ βιαστοὶ περνοῦσαν, χανόντουσαν γιὰ νᾶφήσιν ἔρημο τὴ μέρος πάλι.

Κάποτε κάρρο παραστρατημένο φανότανε στὸ δρόμο μας.

— Βγαίνει ὁ δρομὸς ; μὲ ρωτοῦσαν.

— Ὅχι, ὄχι . . . Θὰ τσακιστεῖς . . .

Καὶ πίσω πάλι τὸ κάρρο.

Ἐγὼ ἀκουγα τὸν κρότο του, νὰ σβῖν εἰ, νὰ χάνεται σιγὰ - σιγὰ, σὰ νὰ διαλυόταν τὸ κάρρο, νὰ χα-

νόταν μέσ' τῆ σιωπῆ.

Μιά μέρα πού γύριζα, συναπαντήθηκα μὲ τὸν κούριο Τοργοῦδη. Ἐρχότανε μὲ τὰ πόδια ἀπὸ τὴν πόλη. Σκονισμένος, κουρασμένος, καὶ τὸ πρόσωπό του σὰ ντομάτα σκασμένη.

— Ἔ, τί κάνεις; μού εἶπε σὰ νὰ μὲ γαύγισε, γυρίζεις, γυρίζεις! Δὲν παίρνεις τοῦλάχιστο κανένα δ. πλο, γιὰ νὰ μὴν πάει ὁ κόπος χαμένος...

Κ' ἔφυγε. Κι αὐτὰ μού τὰ εἶπε χωρὶς νὰ σταθεῖ.

Παρατήρησα τότε, πὼς στὴ ράχη του εἶχε καθήσει ἓνα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα κουνούπια πού τόσο τὰ φοβότανε. Καὶ τὸ πήγαινε γρήγορα σπῆτι του...

Ἔτσι περνοῦσαν οἱ μέρες. Ὁ ἥλιος γινόταν καυτερός. Πηγαίνομε πρὸς τὸ καλοκαίρι. Τὸ χαμόμηλο εἶχε ἀρχίσει νὰ μαραινεται καὶ ἡ εἰσὸδία του δὲν ἐγέμιζε τὸν ἀέρα πιά. Ἀλλὰ καὶ στὸ ρέμα τὸ νερὸ τὸ λιγοστό, πού λίμναζε, καὶ τὴ νύχτα φαινότανε σὰν κάποιος, λημονημένος ἐκεῖ, μεγάλος καθρέφτης, χάρηκε, καὶ θαδράκια ἀπειρα μικρὰ εἶχανε γεμίσει τὸν τόπο. Ἀκόμα καὶ μέσ' στὸν κήπο μας εἶχανε μπεῖ. Οἱ φωνές τους εἶχαν πάλι. Ἀλλὰ τώρα τὴ νύχτα ἄλλες φωνές ἀκουγόntonταν. Φωνές γρύλλων, πλήθος φωνές, στόλιζαν τὴν ἡσυχία τῆς νύχτας. Καὶ ψάλλανε αὐτοὶ ἀπ' τὴν ἄλλη ὄχθη, πού εἶταν τὸ σπῆτι τοῦ Τοργοῦδη, ὅπου ἕπληχαν λιγαριές.

Ἡ μητέρα μου ἓνα βράδι μᾶς εἶπε, πὼς ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Τοργοῦδη μᾶς προσκαλέσανε στὴν εορτὴ τους πού θὰ ἐρχότανε μετὰ λίγες μέρες.

Κι αὐτὸ τὸ βράδι ἀκουσα ξαφνικὰ τὸν πατέρα μου νὰναφερῆ ἓνα ὄνομα, πούχα καιρὸ νὰ τὸ ἀκούσω, κάποιου ἐξαδέλφου του:

— Εἶνα καὶ κείνου ἡ εορτὴ!...

— Ποιανού; ρώτησε ἡ μάνα μου.

— Ἔ, δὲν ξέρεις; τῆς ἔκανε αὐτὸς μὲ θυμὸ, κείνου τοῦ μολυντηριοῦ, τοῦ ἐξαδέλφου δά, τοῦ Κώστα.... Ὁρίστε!... Ἐξάδελφος ὁ παλιάνθρωπος.... ἄτιμος...

— Οὔ, ποῦ τὸν θυμήθηκες! Κ' ἐγὼ τὸν εἶχα ξεχάσει....

— Ποῦ τὸν θυμήθηκες!...

Πάσανε.

Ἐίχαμε ἀνοικτὰ τὰ παράθυρα, καὶ φωνές γρύλλων ἐρχόντουσαν ἀπὸ μακριὰ, καὶ κίνα - δυὸ μελαχολικές, λιπητερές, κοφτές, φωνές γρύλλων καὶ αὐτῆς. ἀπὸ κοντιὰ, κάπου κεῖ ἀπ' ἔξω.

Ξαφνικὰ ὅμως, μιὰ φωνὴ στριγγιά ἀκούστηκε δυνατὰ, ἔπειτα ἄλλη, ἄλλη. Εἶτανε φωνές κρικουβάγιας.

— Οὔ, οἱ καταραμένες!

— Ἔ, τί, κοινοβίαγια εἶναι, ἡ φωνὴ τῆς... Αὐτὴ τῆ φωνὴ ἔχει... Κ' ἐδῶ στὴν ἐρημίᾳ τί ἄλλο θέλεις νὰκούς;....

Ἐγὼ δὲ μιλοῦσα. Στὸ νοῦ μου εἶχε ἔρθει αὐτὸς ὁ ἐξαδελφος, πού ἀνέφερε ὁ πατέρας μου.

Ἔταν ἓνας ἄνθρωπος πού ὅλο γελοῦσε, καὶ παράδοξα. Τὸ στόμα του ἀνοίγε πολύ, τὸ πρόσωπό του γέμιζε ρυτίδες, χωρὶς ὅμως, σχεδόν, νὰκούγεται τὸ γέλιο του. Δὲς καὶ τῶκανε ἐπίτηδες, γιὰ νὰ δείχνει τὸ μεγάλα του ἀραῖα δόντια.

Ἐγὼ τὸν ἀντιπαθούσα γιὰ τὰ μάτια του, κίκα μάτια μικρὰ κα ὅλο εἰρωνία, καὶ τὸ γέλιο του. Καὶ πα-

γελοῦσε καὶ εἰρωνευόταν τὸν καθένα, πρὸ πάντων τὸν πατέρα μου. Ὅταν τὸν ἀκουσα τὴν πρώτη φορὰ νὰ τὸν περιγεῖ, νόμισα πὼς ὁ πατέρας μου θὰ θυμῶνε. Ἀλλὰ δὲ μίλησε. Φάνηκε ὅμως πειραγμένος. Καὶ τῶκανε αὐτὸ μάλις εἶχε ἔρθει κα αὐτὸς στὸν τόπο πού μέναμε. Καὶ εἶχε χρόνια νὰ δεῖ τὸν πατέρα μου, πρὶν παντρευτεῖ.

Ἀπ' τὴν ἡμέρα κείνη ἀρχισε νὰρχεται συχνὰ στὸ σπῆτι μας. Ἐγὼ ἔπειτα πήγαινα σχολεῖο κ' ἐρχόμουνα τὸ βράδι σχεδόν. Ἐτραγα κεῖ τὸ μεσημέρι. Ἀλλὰ, κάθε Κυριακῆ, πούμενα στὸ σπῆτι, τὸν ἔβλεπα νὰ παρουσιάζεται...

Μετὰ καιρὸ, ἦρθε ξαφνικὰ ἡ ἀναχώρησή μας. Καὶ φύγαμε ἐπιμερόματα.

Τί πένθιμο ξημέρωμα!...

Ἀπὸ κίκα κατάρως, πού εἶχανε ξεφύγει ἀπ' τὸ στόμα τῆς μάνας μου, καθὼς φεύγαμε, κατάλαβα πὼς αὐτὸς εἶτανε μιὰ αἰτία, ἡ ὁ αἴτιος, πού φεύγαμε. Τί συνέβαινε; Πολλὲς φορὲς τῶχα συλλογιστεῖ.

Στὸ σπῆτι τοῦ Τοργοῦδη γινόταν ἐτοιμασία γιὰ τὴν εορτὴ τους. Κ' ἐορτάζαν καὶ οἱ δυὸ. Ὁ Τοργοῦδης καὶ ἡ γυναῖκα του. Ὁ πατέρας μου εἶπε, πὼς ὁ Τοργοῦδης ἐπὶ τοῦτο θὰ ζήτησε γυναῖκα μ' αὐτὸ τὸ ὄνομα, τῶκανε μὲ σκέψη, γιὰ νὰ ἐορτάζουνε μαζί καὶ νὰ μὴν κάνουν ἄλλα ἔξοδα...

Τὰ γυαλιὰ τῶν παραθύρων τᾶπλενε ἡ μικρὴ δούλα, γυάλιζε τὰ μπρούτζινα πόμοια τῆς θέρμανσης, σὰ νᾶταν τὸ σπῆτι σὲ κεντρικὸ μέρος τῆς πόλης καὶ θᾶχαν πλῆθος ἐπισκέπτες. Τὰ πατώματα λάμπανε. Ἡ κυρία Τοργοῦδη εἶχε κα αὐτὴ σφουγγαρίσει καὶ παραπονοῦτανε στὴ μάνα μου, πὼς τῆς εἶχε κοπεῖ ἡ μέση.

Ὁ ἀντρας τῆς γύριζε μὲ τὰ χέρια πίσω σιγά-σιγά, καὶ πὸ μαῦρος ἀπ' ἄλλοτε, ἀμίλητος. Μιά φορὰ πού μίλησε, εἶπε:

— Ἐχομε ἔξοδα, ἔθοδα!... Τί τις θέλουμε κα αὐτῆς τις εορτές, δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω...

— Μὰ καλέ, εἶπε ἡ μάνα μου σπὸν πατέρα μου, αὐτοὶ σχεδόν δὲν τρᾶνε τώρα, γιὰ νὰ κάνουν οἰκονομία... Ἐχομε ἔξοδα, βλέπε, γιὰ τὴν εορτὴ τους, καὶ δὲν ξέρουν πὼς νὰ κάνουν! Βάζω στοιχίματα πὼς θᾶχουνε μετανώσει πού μᾶς προσκαλέσανε...

— Ἔλα, ἔλα... Τὸ παράκαλες, κοτσομπόλα! εἶπε ὁ πατέρας μου.

— Λέγε με ὅ,τι θέλεις! Ἐγὼ σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια... Τοὺς βλέπεις κα τοὺς δυὸ καὶ ὅλο ξεροκαταπίνουν, τὸ χνότο τους βρωμᾷ... Ἀμ' ἐκεῖνο τὸ δουλικὸ πούχει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ; Ἐκεῖνο ἀποκαλετώθηκε... Λοιπόν, δὲ σοῦ τέλειωσα! Πήραν ἓνα ἀρνάκι σφαγμένο, καὶ τῶχον κρεμασμένο στὴν εἰσοδο, γιὰ νὰ φαίνεται... Μὰ καὶ ποῖς νὰ τὸ δεῖ! Ἄς δοῦμε δά καὶ πόσοι θὰ πάνε...

— Τί λές! Δὲ θὰ μαζεφτοῦνε ὅλοι οἱ περιβολαροῖ;....

— Μπορεῖ νὰ μαζεφτοῦνε, ἀλλὰ δὲ θὰ κρατήσουν κανένα στὸ τραπέζι... Μοῦ τᾶπε... Ὁθιάστε, μοῦ εἶπε, ἐμεῖς κ' ἐμεῖς! Καὶ θὰ βάλει τὰ δυὸ μπούτια νὰ μαγειρέψει.

(Ἀπολοῦδη)

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑΝ "ΤΥΠΟΣ",
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχτικοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ",

"Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει
να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Για την Ελλάδα	δρ. 20	το χρόνο.
	» 10	το εξάμηνο.
	» 5	το τρίμηνο.
Για την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	το χρόνο
	£ 0,10	το εξάμηνο
	£ 5	το χρόνο
	\$ 3	το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΥΜΑΣΤΕ πώς πέρον ο ανταποκριτής της μεγάλης εφημερίδας «NEW YORK HERALD» επισκέφτηκε το κρατητήριο της Σαλονίκης, όπου βρήκε δυο Αμερικανούς χωμένους μέσα στη λέρα και δυσωδία. Αποτέλεσμα εΐτανε να στείλει άγριο μισοελληνικό τηλεγράφημα στο Συνέδριο της Ειρήνης. Νά, πώς δυσφημίζεται και πληγώνεται το Έθνος, κύριοι Σχετικοί.

***

ΣΤΟ λόγο του ό κ. Πάπης, προς τή συλλυγητήριο της περασμένης Κυριακής, εΐπε πώς κάθε ποιητική στροφή του Βύρωνα εΐταν και ένας ύμνος προς την Πατρίδα μας. "Έχει διαβάσει ό κ. Πάπης τόν Βύρωνα; "Αν τόν έχει διαβάσει, εΐπε μιá υπερβολή, πολύ χοντρή υπερβολή. "Αν δέν τόν είχε διαβάσει, δέν έπρεπε να μιλήσει έτσι, στα κουτερουΐ. Τώρα πώς είναι δυνατά τέια παιδιάρικα λόγια από ανθρώπους σοβαρούς και αξιοτίμους; Φταίει ή καθάρουσα πού μάζ έχει συνηθίσει να αδιαφορούμε προς την ούσία και να δίνουμε σημασία στα παχιά τά λόγια. Για τόν ίδιο λόγο λέει κι ό,τι τού κατέβει ό διαβόητος Τορκουεμάδας. "Όταν ό κόσμος στους έπίσημους του λόγους αρχίσει να μη μιλεί παρά δημοτικά, τότες θα πάμουν τά αερολογήματα.

***

ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΝ τή κατά της Δημοτικής γραμμα, πού δημοσίεψε, αρχές τού Μάη, στην Πολιτική «Πρόοδο» ό Αγκύρας Γερβάσιος. Φυσικά, δέ λέει τίποτα καινούριο ό κ. Γερβάσιος, ξαναμασσώνοντας τις Μιστριώτικες και Χατζηδάκιες αντιδημοτικιστικές κολοκυθοκορφάδες, ώστόσο, οι έδω γλωσσαμύνητορες, και πρώτος πρώτος ό Τορκουεμάδας τους, θάναγαλλάσσουν, πού τούς έρχεται μιá τόσο δυνατή έπι-

κουρία από τή Φανάρι τής Πόλης με τούς Γερβάσιους και τούς Παΐσιους και τούς, δέν ξέρουμε ποιούς, άλλους ρασοφόρους. Στόν κ. Γερβάσιε απάντησε κάποιος δημοτικιστής στην ίδια «Πρόδο», με τήν απάντησή του τή βρήκαμε γλωμή και άτονη. Στην ίδια «Πρόδο» διαβάσαμε και μιá βαρυσήμαντη δήλωση τής κ. Σοφίας Στρουΐδη, πού δέν είναι, λέει, ούτε καθαρεινουσιάνια, ούτε μαλλιारी, (άποφείγει και τά θολωμένα νερά, μέσα στα όποια σαλαβουτοΐν διαρκώς οι μαλλιारी, μάτια μου!), αλλά εΐναι συμβιβαστική και λόγου της; και λούζεται στο μεγάλο, τή γιγάντιο ποτάμι, πού ακολουθεί τώρα χρόνια και χρόνια τόν έθνικόν δρόμο του με δόλμια μεγαλοπρέπεια και γοήνην.

***

ΛΑΒΑΜΕ τή ιστορικό πιά επίτομημα τού Σουλίου των Δημοδιδασκάλων τού Νομιού Ιωαννίκων, ιστορικό, γιατί εΐναι ή πρώτη αντίκρια φωνή διαμαρτυρίας πού βγήκε από τήν ίσως χτές σχολιακή τάξη των δασκάλων, πού αρχίησε να ζητάει πιά, όχι με παρακάλια και με γροαβαρισμούς, να με αξιοπρέπεια παλληγαρισία, τόν Δίκαιο της, δείχνοντας μάλιστα και τή γροθιά της. Τό «Υπόμνημα» έχει και μιá χειρόγραφη σημείωση τήν ακολουθί, προς τή «Νομια»: «Με άνέκφραση χαριά διαβάσαμε όσα γράφατε για τούς δασκάλους. Μεγάλη τιμή για μάζ, πού φιλοξενήσατε στις πολΐτιμες στήλες σας τή γράμμα τού στείλαμε στο «Ριζοσπάστης» για τή ζήτημα των δασκάλων». Τό «Υπόμνημα» έχει στο τέλος και μιá «Εγκύκλιο» προς τούς άπανταχοΐ τού Κράτους Δημοδιδασκάλους και τούς άφανακόμενους Συλλόγους αυτών, πού τελώνει με τά λόγια: Α κ ο λ ο υ θ ή σ τ ε μ α ς, Β ο η θ ή σ τ ε μ α ς! Τά λόγια αυτά τούς τά λέμε και μετ, γιατί εΐναι σμάρρο τους ν' ακολουθήσουν και να βοηθήσουν τούς Ήπειρώτες δασκάλους.

***

ΥΠΟΒΑΛΛΟΥΜΕ ταπεινότητα, όπου δει, μιá παράξενη μιá σωστή, πολή σωστή ιδέα, πού μάζ γεννήθηκε ύστερ' από τόν τελευταίο Αθεωρμένο και Φιλαδέλφειο διαγωνισμό. Η ιδέα μας εΐναι, πώς πρέπει, δώ κ' εμπρός, να καθιερωθεί κ' ένας άλλος διαγωνισμός, προκομματικός, πού να προηγείται από τούς διαγωνισμούς αυτούς και να λέγεται «Διαγωνισμός εισηγητών». Δηλαδή, όσοι νιώθουν πώς τά κότσια τους βαστάνε, να κάνουν αυτή τήν έπιχείρηση, να διαγωνίζονται, κι όποιος πετυχαίνει, να διορίζεται εισηγητής. Γεννείται όμως τώρα κ' ένα άλλο ζήτημα: Πώς θα κόνει τούς εισηγητές; Μόνο με δημοψήφισμα, θαρούμε, θα μπορούσε να πιτύχει όπισσθήποτε κι αυτή ή δουλιά.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΤΟ Ε Ο

2ον).— Τά οο, εο, οε, οι, ιο, ε, όταν γίνονται ο, πρέπει να γράφονται με άπλή ο. Α. γ. όμορφος (όχι ώμορφος), γύμα (όχι γυμα), κτλ., τώγραφα (όχι τώγραφα), τδά (όχι τάδα) κλπ. τώμορφο (τό όμορφο και τί όμορφο!) κτλ.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΣΤΗ ΒΡΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ

Βρυσούλα, όλωμοσὶς στή στράτα
 ατῆς χώρας μέσα τὸ βοητό !
 Σκόνες τὰ χεῖλια σου γιομάτα
 καὶ τὸ νεράκι λιγιστό,
 θολό, στάλα στή στάλα ρέει·
 σὰ νάσαι δάκρυο πὸν σὲ κλαίει.

Σκλαβούλα ἐσύ, μανταλωμένη,
 μὲ σιδερόπορτες κλειστή,
 καὶ ἀπὸ τὸν ὄχλο μολεμένη !
 Ὀλοόσπρη πέτρα, σκαλιστή,
 στολίδο σουβάλαν — τί κοῦμα —
 τῆς παρθενιάς σου ὀλόρθο μνήμα.

Σιμά σου ἀπόψε, ὅπως περνῶ,
 σοῦ φέρνω μνήμια δροσάτο,
 ἀπ' τ' ἀγεράκι τὸ σπερνό,
 πὸν πνέει στὸν πεῦκο καὶ στὸ βάτο.
 Μπάλαμα καὶ παρηγοριά
 μέσ στή σκλαβιά σου τῆ βαρειά.

Βῆκα ψηλά, στοῦ λόγγου πέρα,
 τῆ μοσκομύριστη ἀγκαλιά,
 τῆ μάνια σου κρυσταλλοτέρα !
 Τὴν τραγουδοῦσαν τὰ πουλιά
 στὶς γλωροσιές τ' ἀγριοπλατάνου.
 Μασκιά ἢ φλογέρα τοῦ τσοπάνου.—

Μέσ στὸν καθρέφτη τοῦ νεροῦ,
 παραμερίζοντας τὰ κλώνια,
 γυαλίζονταν ἀποσπεροῦ
 Νεραϊδοπούλες καὶ Τελώνια }
 Στ' ἀσῆμι τάντυνε ὅλα γύρα
 τοῦ φεγγαριοῦ ἢ φωτοπλημμύρα.

Πρόβαλε· ἀντιάξεται στὰ σκοῖνα
 λιγεροκάμωτη, σειστή,
 λαφροπατώντας κ' ἢ λαφ'ίνα,
 καὶ λαχταράει νὰ δροσιστεῖ.
 Στὸ θολωμένο σου τ' αἰθάκι
 δὲν ἦρθ' οὐτ' ἓνα σκουλακάτα !

Βρυσούλα μου ! Τοῦ ἡλιοῦ τὸ κάμα
 μέρα τῆ μέρα σὲ στερέθει·
 Βρυσούλα ! Τ' ἀκριθό σου κλάμα
 τοῦ κόσμου ἀνάμπαιγμα καὶ χλεύη !
 Κ' ἓνα πρῶνὸ, περνώντας, εἶδα
 στερεῆ ἀπ' τὸ δάκρυο σου σταλίδα !

ΛΑΥΡΑΣ

ΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΗΣΟΥΜΕ...

Ἄστραγοιδήσουμε οἱ νεκροὶ προτοῦ στόνιάρω μποῦμε
 Μὲ τὴν καρδιά μας τοὺς σκοποὺς τοὺς ταιριαχτοῦς
 (Ἔς βοοῦμε,

Ἄς κάνουμε τὰ σεῖστρα μας ζωηρὰ νὰγολογήσουν
 Πὸν φτάνοντας στή μαύρη γῆς βαθεῖα νάντιλαλήσουν.

Ἄράδα ἀράδα στὸ χορό, ἀδέφωια μου, πιαστήτε.
 Ἄρμονικά, κ' εἰσοὶ εὐάνν κρᾶζοντας τραγουδεῖτε,
 Κι ἄς εἶναι τὸ τραγοῦδι μας ἓνας χαλκός πὸν δίνει
 Τῆ ζῆση μὲ τὸ θάνατο ὅπου μᾶς περιμένει.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΒΑΖΑΚΙ

Ἐκεῖνο τὸ πρῶτ' κατοσυφιασμένο ξύπνησε ἰὸ κα-
 ναρινάκι μέσα στὸ χρυσὸ κλουβί του· ἢ βαρεῖα μι-
 ρουδιά τῶν τριαντάφυλλων ἀπὸ τὸν κῆπο πλημμύρι-
 ζε τὸ δωμάτιο· οἱ κουρτίνες ψιλοψικικες μεταξωτῆς,
 ρυτιδώνονταν ἀπ' τὰεράκι σὲ μύρια σκῆματα, χρώ-
 ματα, κάλλη. Μήτε καὶ ὁ παπαγάλος εἶχε μεγαλύτερο
 κέφι. Μόνο ἐκεῖνο τὸ κινέζικο βαζάκι εἶτανε ζωηρὸ -
 ζωηρὸ σήμερα, ἐνῶ ἄλλες μέρες σὰ μαρμαρωμένο
 στέκουνταν. Κοίταζε ψηλά τὸ βαζάκι καὶ κοίταζε τὸ
 χρυσὸ καναρίνι.

— Ἄχ, τί εὐτυχισμένο ἐκεῖνο ἐκεῖ ! ἔλεγε καὶ
 ξανάλεγε. Κανένας δὲν τὸ πειράζει, πάντα εὐτυχισμέ-
 νο θὰ εἶναι, τίποτα δὲν ἀγαπᾷ. Ἐμένα δὲ θὰ μὲ στεί-
 λουνε νάνεβῶ ἐκεῖ !

Ὅλα τῆ μέρα ἐκεῖνη δείχτανε πὼς κάτι θὰ γίνε-
 ἰ ὁ ἀέρας εἶχε φύσηξει δυνατὰ καὶ τὸ τζάμι, κλείνον-
 τας, ἔσπασε. Ὑστερὰ ξανάγινε ἡσυχία. Οἱ μενεξέ-
 δες σὰ νάκλαιγαν μέσ στὸ βαζάκι καὶ ἀπὸ τὸ πολὺ
 κλάμα ἔσπασαν ὄξω καὶ πέσανε... μὰ τίποτα δὲ συγ-
 κινούσε τὸ βαζάκι, πὸν ἄλλες μέρες πιερόκλαιγε τὰ
 πολυαγαπημένα του λουλουδάκια. Εἶχε καὶ τὸ βαζάκι
 μενεξελὶ χροῦμα· καὶ στέκουνταν ἀπάνω σ' ἓνα βά-
 θρο, χαριτωμένο καὶ αὐτό.

Ὅλα τῆ μέρα κείνη δείχτανε πὼς κάτι θὰ γίνε-
 ι καὶ φύσηξε ὁ ἀέρας καὶ πάλι ἔκλεισε τὸ τζάμι· φύ-
 σηξε δυνατὰ καὶ οἱ χαριτωμένες καὶ λιανοῦλες κουρ-
 τίνες μπερδεφτήγαν με τὸ λιανοῦλι καὶ χαριτωμένο
 βάτο καὶ ἴδριξαν...

Ὅλα ἀνατριχίασαν ἐκεῖ μέσα μὰ ποῦ νάκούσεις
 τ' ἀνατριχίασμα καὶ ποῦ νὰν τὸ δεῖς ! Ὁ κρότος ὁ
 σκληρὸς ἀκούστηκε πὸν ἔσπασε. Κ' ὕστερα τίποτα
 πιά. Τίποτα : μόνο ἓνα μικροῦλι κοριτσάκι μπῆκε μέ-
 σα, μὲ τὰ ὀδῶξανθα μαλλιάκα του χυμένα στὶς πλάτες
 του, καὶ πῆσε τὸ καμμένο τὸ βαζάκι· δὲν ἔπαθε τίπο-
 τα, μόνο τὸ ἄθρο του εἶχε σπάσει. Θοῖψαλα. Ἄγως
 νὰν τὰ κοιτάξει, πῆρε τὸ βαζάκι· καὶ τὸ βαζάκι ἀνέ-
 βηκε, ἀνέβηκε, κ' ἔφατσε ὡς τὸ χρυσὸ κλουβὶ τοῦ κα-
 ναρινιοῦ.

Λίρισσα

ΦΩΛΡΟΣ ΡΟΔΑΝΘΗΣ

Ο ΓΕΡΟ - ΕΡΓΕΝΗΣ

Τι σιωπή ! βουβά στήν κάμαρή μου
 ὅλα τὰ πράματα' ἀήρυγα καὶ μαῦρα
 σὰν μέσ στὰ βάθη νάμαι μᾶς ἐρήμου,
 μὲ συντροφιά τοῦ πόνου μου τῆ λαύρα.

Ὁ, πὼς ποθῶ ν' ἀκούγονταν τὰ γέλια
 μὲ τῆς γυναίκας τὸ τραγοῦδι ἀντάμα.
 καὶ τὰ λογιόκατα πὸν σκορποῦνε μέλια
 καὶ διώχνουνε τὸ καρδιοσφάχτρο κλάμμα.

Μὰ τίποτα ! Μονάχα τὸ ρολοῖ
 σιγά - σιγά δυὸ λόγια μουρμουνοῦττει,
 πὸν μοιάζουνε γὰ μὲ σὰ μυρολόγι :
 «Τικ τὰκ, τικ τὰκ, ἢ νύχτη δὲ γυρῶν».

Π. ΒΑΣΙΛΑΣ

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΑΒΔΙΧΟΥ

Σε μιάν άκρη, σ' ένα ξερω άκρογιάλι, ίσως για τούς πολλούς λησμονημένους, βρίσκεται ένας τάφος χωρίς στολίδια, άπλός, άπλούστατος, με μιάν έπιγραφή και μιάν ίτιά, να τον ίστιάζει. Ποιός νάσαι αυτός; Πότε έζησε, πότε πέθανε; Έζησε όσο ζούν όλοι και πέθανε, γιατί έτσι είτανε γραφτό. Μή τάχα ο Ποιητής πεθαίνει; Αύτός ο Άγνωστος, ο ποιητής... έμεινε άθάνατος για κείνους που τον γνώρισαν, κ' οι φίλοι του ξέρουνε πώς έζησε, πώς πέθανε...

Σ, ένα άπλοϊκό σπιτι, στο Ληξούρι κοντά σ' ένα περιβολάκι, σε λίγους καλιμιώνες, γεννήθηκε, μεγάλωσε ο ποιητής κ' έζησε μια ζωή πρωτότυπη κ' έξαιρετική για όσους δεν τονε μελέτησαν βαθειά, άπλούστατα γιατί ο Διδάσκαλος του Ώραιοι και της Άλήθειας έμίσαε του κόσμου κάθε ψεύτικο και ύποκριτικό. Κ' είχε τόσο ζυμωθεί στο θείο της Άλήθειας γάλα, που ακούραστα έδίδασκε με το γλυκό του έκείνο χαμόγελο, που τονε χαρακτήριζε, κάθε άρμονικό, άκηδινό κ' Ώραιο. Πολλοί που δεν τον ένοούσαν, τον παρεγνώριζαν πώς είτανε δηθεν ιδιόρρυθμος, παράξενος, δεν έννοιωσαν ποτέ πώς μόνο στο κάγαπάτε άλλους» έστήριζε όλη του τη σοφή διδασκαλία! "Η έφερε άλλωστε τόσο όμορφα να δικαιολογεί την καλοσύνη του, που κάποτε, αφιερώνοντας ένα ποίημά του σε μιá που πολύ άγάπας κ' εκτιμούσε, της έσύστησε να το φυλάξει, γιατί, αν κι από γέρο, είναι γραμμένο με καρδιά, προσδέχοντας «ή καρδιά του Ποιητή ποτέ της δε γηράζει».

Μια μέρα ήλιόλουστη του χειμώνα, που τα πουλάκια κλαψιδούσαν, έκλεισαν τα χείλη του κ' έσβυσε ή Ζωή του. Μά ή ανάμνηση του Διδασκάλου θα μένει αιώνια ζωντανή μες στην ψυχή μας, κ' ή ίτιά που χαμηλά με πόνο ίστιάζει το προσκεφάλι του και το κίμα που ήσυχά κλάει δίπλα στην άμμουδιά με το γλυκό μουρμούρισμά του, όλα θα κλάινε άταρηγόρητα το φίλο, τον Ποιητή....

ΕΥΤΕΡΠΗ ΑΛΕΒΙΖΑΤΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Λάμπρος Πορφύρας: «Σκιές». Έκδοση Γ. Βασιλείου.

— Ένα διαλεχτό έργο ζωής ολάκερης, το ποιητικό έργο του Λάμπρου Πορφύρα, θυγήκε τις μέρες αυτές σε βιβλίο από 130 σελίδες, με τον τίτλο «Σκιές». Όλα τα τραγούδια που περιέχει ο τόμος αυτός, είναι από καιρό γνώριμα σ' όσους άγαπούνε και τιμούνε την άληθινή ποίηση, δημοσιεύνο σε περιοδικά της τελευταίας εικοσαχρονης περιόδου. Η όμιλία που δόθηκε τον περασμένο χειμώνα στο «Έλληνικό Ώδειο» από το Ρήγα Γκόλφη, είναι σά μιá κριτική άνάλυση του νεοφανέωτου δι-

βλίου του ποιητή Πορφύρα, δημοσιεύνη στο φύλλο 676 του «Νουμά», και σ' αυτή παραπέμπουμε τούς άναγνώστες μας. Ο συνεγάτης μας, χαράζοντας καινούριο δρόμο, δε δρόκε στον Πορφύρα τον κλαμιάρη και πεσσιμιστή ποιητή, μά το ζωντανόχαρο τραγουδιστή που τονε παίρνει το παράπονο γιατί δεν μπορεί ναπολάψει όλόβωλη τη μεγάλη χαρά της ζωής. Παίρνομε από τις "Σκιές" το άκόλουθο τραγούδι, που έπιγράφεται «Κάτι μουμπουκία...»

*Κόκκινα φύλλα, χρυσά, χρυσοκόκκινα φύλλα σπαρμένα
στης βουρκομένης Άθήνας το χώμα' μαζί καθώς πάμε,
καθώς κωλάμε μαζί, πόν' έδώ, πόν' εκεί λυπημένα,
κάτι μουμπουκία που λυότανε μες στο χειμώνα, θυμάμαι.*

*Τ' είν' ο καμμός σας; Έπρεμαν έπειτα οι κάποιο κλωνάρι
τραναταφιλιάς, που εκεί πάνω στον τόχο μας είχε άκουμπήσει
Έπρεμαν και λυότανε, φύλλα μου, μες στο χιονιά του Γενάριου,
δίχως ν' άνοξουν ποτέ τους στο φώς, που όας είχε μεθήσει.*

***

Κλαύδιος Μαρκίνας: «Ραγισμένα Σήμαντρα»

— Ο νέος ποιητής δε δείχνει τη φροντίδα που άξίζει το ταλέντο του. Σέρεται σε μίμησες το περισσότερο Πολέμη και Δροσίνη, κάποτε παρατονίζει, δχι νόμιμα, τον έντεκασύλλαβο του σονέτου (σελ. 64 στίχος 8), κι άλλότες τον παραγεμίζει με πότερες συλλαβές (σελ. 75 στίχος 9). Παραμελεί τον κανόνα και την ορθογραφία της δημοτικής, σημάδια άναμελίας, σηματικώτατα για ένα έργο νεοχόραχτο. Η άναμφισβήτητη ποιητική του διάθεση δεν μπορεί να λυτερωθεί, τις περισσότερες φορές από τα χιλιοτατημένα και την κοινοτυπία. Κάπου το κακορθώνει και ξεφεύγοντας από τη μίμηση, δίνει έλλιδες πώς με καιρό και με κίμα θ: μπορείσει να βρει το δικό του δρόμο.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ένα φιλοσοφικό βιβλίο για την Τέχνη — Η Revue Contemporaine για τον Κόστα Κροντάλλη.

— Η φιλοσοφία της τέχνης! Νά ένα από τα πιο δύσκολα και πιο άβέβαια πράματα. Παλιός στοχαστικός άνθρωπος δεν έχει βασανιστεί, προσπαθώντας με τη μελέτη και τη σκέψη να σχηματίσει ένα λογικό και γενικό νόημα για το Ώραιο και τούς νόμους του! Άπάνω σ' αυτόν το δύσκολο δρόμο έρχεται να μās οδηγήσει ένας καινούριος οδηγός κ' έρχεται από μακριά: από το Μοντεβίδεο της Ούραγουάης. Είναι το βιβλίο του Pedro Figari «Τέχνη, Άισθητική, Ίδανικό», γραμμένο ίσπανικά και μεταφρασμένο γαλλικά από τον Κάρολο Λέσκα (Art, Esthétique, Ideal. Paris, Hachette & Cie 1920).

Δεν μπορούμε να δώσουμε με τις λίγες τοίτες γραμμές καλύτερο χαρακτήρισμό του έξακσοσελίδου, βαθιά φιλοσοφικού βιβλίου του Πέδρου Φιγάρη, παρά μεταφράζοντας το παρακάτω κομμάτι από τον πρόλογο της γαλλικής μετάφρασης, γραμμένον από τον Η. Ντελακρουά.

«...Ο κ Πέδρο Φιγάρη, διηγητός στο Μοντε-

βίβλο και παλιώς διευθυντής της 'Επιγγελματικής Σχολής στην ίδια πόλη, είχε την επιθυμία να δημοσιεύσει τη γαλλική μεταφράση ενός βιβλίου, που η Ισπανική εκδοσή του έχει φανεί πριν από τον πόλεμο, και που συγκεντρώνει τους πολυχρόνους φιλοσοφικούς του στοχασμούς. Μου γύρεψαν να γράψω μερικά λόγια για εισαγωγή, που όμως νομίζω πως δεν ήτανε απαραίτητη για το βιβλίο. Άγγιζει πολλά ζητήματα, παρα πολλά ζητήματα ίσως...

«Ο συγγραφέας καταστρώνει σ' όλο της το μέγεθος μια ολοκληρωτική εξήγηση της Τέχνης, που κατά τη γνώμη του γεννιέται από τις ανάγκες της ζωής, και που είναι ένα μέσο που μεταφράζεται ή νοσηρ και προορισμένο. — Όπως όλες οι τέχνες — να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες του οργανισμού. Αυτήν τη βάση της θεωρίας του την παρουσιάζει σ' όλο της το πλάτος, και, για να προλάβω τις αντιρρήσεις που θα είναι δίχως άλλο έτοιμοι να μου φέρουν πολλοί από τους αισθητικούς της εποχής μας, ο συγγραφέας αποδειχίνει με πολλή δυναμική πως το παιχνίδι δεν είναι καμιά περιττή πολυτέλεια, παρά μια τέχνη που ύπηρετεί τις δευτερότερες ανάγκες για τη διατήρηση και την ανάπτυξη του οργανισμού τις «έποινάγκες», όπως τις λέει.....

— Η «Revue Contemporaine», στο μαγαζάκι του τεύχους της δημοσιεύει ένα σύνταγμα σημείωμα για τον ποιητή μας Κώστα Κρυστάλλη, καθώς και μετάφραση δυο τραγουδιών του από τ' «Αγροτικά»: Τό «Τραγούδι του Πιστικού» και τ' «Τραγούδι του Τρύγου».

Καθαρά Έλληνική — ως μου επιτρέψουν οι καθαροενοσιάνοι: καθαρά ρωμαϊκή ποίηση του Κρυστάλλη, ανεπηρέαστη από τις τεχνοτροπίες και τ' αισθηματά του δυτικού κόσμου, τρεμουλιαστή από άγνηθουνία συγκίνηση, μοσκοβολημένη από τ' ο θυμάρ της ανατολής, δεν μπορεί παρά δύσκολα κ' ελατωμένη να φτάνει στις καρδιές των Ευρωπαίων. Και γι' αυτό, λίγα, πολύ λίγα λόγια του αφιερώνει ο Γάλλος ποιητής: λιγότερα παρότι αφιερώνει γι' άλλους, δευτερότερος ποιητής μας: τους poète mineurs του νεοελληνικού Παρνασσού. Και γι' αυτό περιορίζεται σε λίγα λόγια για τη ζωή και τόν πρόωρο θάνατο του αγαπημένου μας Έλληνα ποιητή, βάζοντας, αντί για άλλη κρίση, στο έργο του, μερικά λόγια του Ι. Ζερβού, που τόν ονομάζει έναν από τους καλύτερους κριτικούς της εποχής μας.

Όσο για τ' δυο μεταφράσματα, δεν έχουμε παρα

να συλλογιστούμε πόσο δύσκολη είναι ή μετάφραση της λυρικής ποίησης, και πόσο δυσκολότερη μις ποίησης με ζωντανά τοπικά χρώματα, σαν τού Κώστα Κρυστάλη. Α. χ. τό:

«Ο πιστικός χαράμηρα και με τ' αηδόνια τώρα
Άρμει και βγάζει απ' τ' ο μαντρί στα πλάγια τ' ο κοπάδι
Και κάθεται σ' ένα τσουγγύρι και λέει γλυκό τραγούδι.
Τ' ο λέει με τ' η φλογέρα του, τ' ο λέει με τ' η φρονή του.

γίνεται:

Il multiplie sa besogne: il trait ses chèvres
Il mène son troupeau à de riches pâturages.
Assis sur une peau moëlleuse il redit mille fois
son chant
Il le joue sur sa flûte et le reprente avec sa voix

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Χ. Θεοχ. Θά δημοσιευτεί κ' αυτό. Τό είπαμε πολλές φορές από τούτη τη στήλη τό πόσο δύσκολο είναι ν' οικονομούμε τ' όσα μ' ας στέλνονται.—κ. ΑΔ. Δρακ. Τό τραγούδι είχε μερικά, δέ θυμόμαστε τώρα, ψεγάδια και δεν ήτανε νά δημοσιευτεί. Δέ σου γράψαμε τίποτ' άλλο, γιατί δέ μ' ας είχατε στέλνοντάς το, ρωτήσε. Κι' είναι πολλοί που τούς κατοφαίνεται ή και προσβάλλονται με τ' ην κρίση μας.—κ. Ν. Ι. Καρακ. Η ποίηση δεν είναι μαθηματικά, που όταν δεν έχουν λάθια βαθμολογούνται στο σχολείο με άριστα! Όστόσο είναι βέβαια μερικά πράματα που χρειάζονται. Μά γιατί ρωτάς, αφού τό έχουμε ειπέ χίλιες φορές από δώ πως ή χασμωδία «τα-άστρα», τρεις συλλαβές, είναι ανυπόφορη στην εποή μας, κ' όμως εξακολουθεί νά μ' ας παρουσιάζεται. Έξόν όμως από κάτι τέτοια που έχεις, τό σπουδαίο είναι που και τό περιεχόμενο είναι φτωχό κ' άσχημάτιστο. Έπειτα: ποιό είναι τό ύποκείμενο τού «ήνιγκαν πλάστρα και χαλάστρα»;—κ. Μ. Σουλ. Είναι άλλα που περιμένουν ακόμα περισσότερο καιρό. Τά καινούργια σου δέ μ' ας άρεσαν και τόσο. Τ' ην Τέχνη τ' ην δάσκαμ στον Ταγκ.—κ. Βιβίαν. Τό γιατί τό εξηγούμε ταχτικά στην αλληλογραφία μας: Πληθώρα στίχων.—κ. Απρόδιον. Δεν είναι κακή ή εργασία σου—μιλούμε για τό τρίτο τραγούδι τ' ης Κόλασης—και καλή είναι ή ιδέα σου νά κρατήσεις τό ρυθμό αφινονας τ' η ρίμα, ώστε νά μ' ην κάνεις μεγάλες θυσίες στην ουσία: μολοντούτο νομίζουμε πως μι' άποσο σοβαρή δουλειά θέλει ακόμα δουλέμα. Άν θέλεις μερικά σημεία από τ' ην άρχή, γιατί βέβαια δεν μπορούμε από δώ περισσότερα: Στιχ. 2. 'Ο κύριος τόνος του «από δώ πάνε» πρέπει νά είναι τό δώ, όμως τό μέτρο τού στίχου τονέ θέλει στο πάνε: οι τονισμένες συλλαβές είναι 4η 8η 10η.—Στιχ. 3. perdua gente μ' ας δίνει τ' ην έννοια τών πολλών ανθρώπων: ό «χαμένος κόσμος» μ' ας κάνει άλλη έντύπωση.—Στιχ. 4. 'Ο τονισμός λαθεμένος.—Στιχ. 5. Κακή τομή.—Στιχ. 6. Χασμωδία.—Στιχ. 7. Παίρνει τόν τόνο στην 8η συλλαβή. Έχει τέτοιους ό Δάντης; «Χτίσματα δεν πλαστήκαν» δεν αποδίδει τό: non fur cose create, που θέλει νά ειπέ πως δεν υπαρχαν όντα δημιουργημένα ή πλασμένα παρά μόνο τ' αιώνια που ήταν άναρχα κ' άτελεύτητα κτλ.

ΒΓΗΚΑΝΕ:

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

- 1) ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ
- 2) ΟΙ ΑΛΥΣΣΙΔΕΣ
- 3) ΣΤΗΝ ΘΕΩΠΟΡΤΑ

Πωλούνται στο γραφείο της 'Εταιρίας «ΤΥΠΟΣ», όδός Σοφοκλέους 3, δρ. 6, (για τούς συνδρομητές δρ. 5). Όσοι έχουν άγγελιας, παρακαλούμε νά μ' ας τις στείλουνε.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΜΙΑ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΑ

Αγαπητέ μου «Νουμά»,

Με μεγάλη μου λύπη είδα να σου γίνεται κάποια άδικια από τις εδώ εφημερίδες μας. Προχτές π. χ. διαβάζοντας την εφημ. «Κόσμος», είδα μια κριτική για τα διηγήματα του κ. Λευκοπαρίδη, με την υπογραφή Ν. Α. και φαντάζομαι να είναι του κ. Λάσκαρα. Στην αρχή λοιπόν της κριτικής του γράφει, πώς άκουσε να λένε, πώς έχαραχτήρισε γελοία τα διηγήματα αυτά, και άπορεί που επέτρεψες να δημοσιευτούν τέτοιες κοροϊφείες στις σελίδες σου, αφού είσαι το μόνο περιοδικό που σέβεται τον εαυτό του και δουλεύεις για τα γράμματα κλπ.

Σε θεβαιώνω λοιπόν, πώς διάβασα και γώ την κριτική σου, και όχι μόνο γελοία δέν τα χαρακτηρίζεις, παρά έχτος από τους μετρημένους εταίρους που τους δίνεις και το χώρο σου που αφιερώνεις γι' αυτά, κατάλαβα πώς τα έχτιμάς καλύτερα από τον κ. Ν. Α.

Και δέν άμφιβάλλω, πώς κι ό κ. Λευκοπαρίδης θά είναι ευχαριστημένος πότερο μαζί σου.

Με τό να μη διαβάσει όμως τό «Νουμά» ό κ. Ν. Α. και να γράφει όσα έγραψε, φαντάζομαι κάτι άλλο. Ή έσένα ήθελε να δυσφημήσει ή τον κ. Λευκοπαρίδη ή και τους δύο σας.

Ένας Σμυρνιός που σε διαβάζει

***

ΠΟΛΥ ΣΩΣΤΑ

Κύριε Διευθυντή,

Εγώ που γράφω τούτα τα γράμματα είμαι δάσκαλος, και όσο για την άπλή μας γλώσσα, που οι διαβασιμένοι τη λένε δημοτική, μπορώ να πω πώς την ξέρω καλύτερα, κι αν δέν είναι ντροπή να τό ξεστομίσω, την ξέρω πολύ καλύτερα από πολλούς, που τόχον δουλιά να γράφουν σ' αυτή την γλώσσα. Τούτο τό λέω, γιατί άπ' αυτούς ό ένας, λέξεις που μιλούν οι γραμματισμένοι, τις άνακατώνει με λέξεις άπλές, που μιλάει ό κοσμάκης, όπως είναι οι λέξεις: έρευνα, μελέτη, θέμα, γραπτά, μνημεία, κάλλος, ροπή, νάναπτυχθή, έρημνεία, προκειμένου, παρελθόν, καθορίζω, πολιτισμός, όρος, γλασικισμός, πρότυπος, θέμα, άντικατοπτρίζω κλπ. και οι λέξεις: «για, δικά μας, ξεδιαλύνει, ξεχωρίζει, θρεί, μά, σάν, έτσι, μα νής, στις, άργησε, μάτι, όλότελα, φέρνει, πούμε, μεριές, ξαναζωντανεύω, ξαναγυρισμός» κλπ. Άλλος πάλι, κοντά σ' αυτό, άλλες λέξεις τις γράφει, όπως τις μιλούν οι γραμματισμένοι, και άλλες όπως τις μιλούν οι άπλοι άνθρωποι: γράφει σάν να λέμε: παρελθόν, παρελθόντος, ένδητα, κάλλη, άντλήψεως, έθνος, έθνους, έθνη, άναγεννήσεως, τέλη, μονομερή, καθήκοντος, και φροντά σ' αυτές γράφει: «βάση, έθνικό, θργαγο, συνείδηση, αξίες, γνώση, έντεχνου, ήθικες, καλαισθητικές, ένέργειες» κλπ. κι αν θέλεις, τόσο πολύ δέν ταιριάζει ό ένας με τον άλλο, που καταντάει καθ' ένας άπ' αυτούς να γράφει δική του γλώσσα.

Ή αλήθεια είναι πώς κάμποσοι άπ' αυτούς τα καταφέρνουν (άπάνω κάτω και όχι πέρα - πέρα) να γράφουν γλώσσα, που να μην έχει τα κοινούρια, που είπαμε με άλλα λόγια τα καταφέρνουν να γράφουν, όπως είναι και τό σωστό, και λέξεις άπλές και όπως τις μιλάνε οι άπλοι άνθρωποι. Μά κι αυτή ή γλώσσα δέν είναι ή άληθινή γλώσσα, που μιλάει ό κοσμάκης. έχει, σά να λέμε, τό φόρεμά της μόνο άπλό, μά όχι και την ψυχή της. Κι αυτό τό παθαίνουν, γιατί δέν έκοίταξαν καλά μια γλώσσα Ρωμαϊκή παλιά, από τη λένε Άττική διάλεκτο, γλώσσα όμορφότερη από όλες τις γλώσσες του κόσμου, για να ιδούνε πώς ή άληθινή άπλή γλώσσα βγήκε άπ' αυτή τη διάλεκτο και έχει όλες τις χάρες και τις όμορφιές αυτήνης. Αυτό δέν τό λέγω τώρα μόνο, τό έχω γραμμένο και σ' ένα βιβλίο που έβγαλα στά 1909 σε γλώσσα που τη γράφουν οι καλαμαράδες και τη λένε καθαρεύουσα, (που ό Θεός να την κάμει καθαρεύουσα έτσι που τη γράφουμε). Τό τί για την άπλή μας γλώσσα σ' τό βιβλίο εκείνο έγραφα, και ποιές είναι οι όμορφιές αυτήνης της γλώσσας, σε τι αυτή ξεπερνάει την καθαρεύουσα, και σε ποιά γλώσσα πρέπει να γράφουμε και ΓΙΑΤΙ, αυτό θά τό πω άλλη φορά, αν ό κ. Διευθυντής θελήσει να περάσει σ' τό «Νουμά» αυτά, που για τη χαριτωμένη μας άπλή γλώσσα, τη δημοτική, γράφω σήμερα.

Έγραφα στην Άθήνα, στις 17 του Άπριλί του 1920.

ΕΛΕΦΗΝΩΡ ΧΑΛΚΩΔΟΝΤΙΑΔΗΣ

***

Ο ΤΟΥΡΚΟΕΜΑΔΑΣ

Φίλε «Νουμά»,

Έπιτυχημένος, και με τό παραπάνω μάλλιστα, ό τίτλος του Τούρκοεμάδας, που τον κάλλησε σαν τσερότο στο σβέρκο του, κατά Πάλλην, Χατζηδάκως. Ό άνθρωπος αυτός, άγωνίζεται νύχτα μέρα να πείσει τον κόσμο πώς του ταιριάζει αυτός ό τίτλος. Νά, πάλι, στο σημερινό «Έμπρός», σε άρθρο του Δισπηχιαίο, ξεφναμισσάει για εκατομμυριοστή φορά, τα ίδια και τα ίδια, για δήθεν ύπονόμηση της θρησκείας υπό των δημοτικιστών και χτυπάει τη γλωσσα-εκπαιδευτική άναμόρφωση που θά μς κατανήσει, λέει, άθρησκους κι άπάτριδες. Κι ό μόν γεννάδας αυτά τονε σφερνουν κι αυτά τσιμπουνάει. Τι λέν όμως τώρα οι περίφημοι συμβιβαστικοί, που ίσαμε χτές ακόμα τονε λιβάνιζαν και τον άνακήρυχναν για τό μόνο γλωσσολόγο και δάσκαλό τους, μόνο και μόνο για νάρηθούν έτσι ύπουλα και ταπεινά τό έργο του Ψυχάρη; Καλά νάν τα πάθουν, θά μου πεις. Και σ' αυτά συμφωνώ πέρα πέρα μαζί σου.

Έπειδή μ' αυτά που γράφει ό πολύς Χατζηδάκως εμπνάζει τη γλώσσα, δέ θάν του ταιριάζε κι ό τίτλος γλωσσολόγος, κατά τό θεομπαίχτης;

Άθήνα 4 του Ιούνιου 1920.

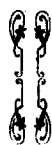
Δικός σου
ΜΑΖΙΝΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ
ΔΡ. 35,000,000

ΟΛΙΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
ΔΡΑΧΜΑΙ
900,000,000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΪΜΗΣ

ΣΥΝΔΙΟΙΚΗΤΑΙ: } ΑΛ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ
                              } Ι. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΑΙΓΙΟΝ
ΑΓΡΙΝΙΟΝ
ΑΛΜΥΡΟΝ
ΑΜΦΙΣΣΑΝ
ΑΜΑΛΙΑΔΑ
ΑΡΤΑΝ
ΑΤΑΛΑΝΤΗΝ
ΒΟΛΟΝ
ΓΥΘΕΙΟΝ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑΝ
ΖΑΚΥΝΘΟΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ
ΘΗΒΑΣ
ΘΗΡΑΝ
ΙΘΑΚΗΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ
ΚΑΛΑΜΑΣ
ΚΑΡΔΙΤΣΑΝ
ΚΕΡΚΥΡΑΝ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΝ
ΚΟΡΙΝΘΟΝ
ΚΥΜΗΝ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΝ
ΚΥΘΗΡΑ
ΛΑΜΙΑΝ
ΛΑΡΙΣΣΑΝ
ΛΕΒΑΔΕΙΑΝ

ΛΕΥΚΑΔΑ
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΝ
ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΝ
ΜΕΣΣΗΝΗΝ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΝ
ΠΑΕΟΥΣ
ΠΑΤΡΑΣ
ΠΕΙΡΑΙΑ
ΠΥΛΟΝ
ΠΥΡΓΟΝ
ΣΠΑΡΤΗΝ
ΣΥΡΟΝ
ΤΡΙΚΚΑΛΑ
ΤΡΙΠΟΛΙΝ
ΧΑΛΚΙΔΑ